

UČEBNÉ OSNOVY

OBČIANSKA NÁUKA

Názov predmetu	Občianska náuka
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne/ 33 hodín ročne
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Štátny vzdelávací program	1 hodina týždenne/ 33 hodín ročne
Ročník	šiesty

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard z občianskej náuky ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti aj na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia prítomnosti. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Prostredníctvom vymedzených pojmov a výkonov sprostredkuje potrebné vedomosti, zručnosti a nadobudnutie spôsobilostí, ktoré im umožnia orientovať sa v sociálnom prostredí a v bežných životných situáciách. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Vede ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, Slovenska a Európskej únie. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva, umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti, ktorej jedným z dôležitých predpokladov je kritické myslenie.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- realisticky sa spoznávajú, hodnotia seba samých,
- osvoja si pravidlá a normy spoločenského spolunažívania,
- uvedomujú si práva a povinnosti a primerane svoje práva obhajujú,
- preberajú zodpovednosť za vlastné názory, postoje a dôsledky konania,
- uznávajú základné princípy demokracie,
- budujú si tolerantný prístup k iným názorom, postojom, hodnotám a kultúram,
- učia sa aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti,
- získajú základné vedomosti o sociálnoekonomickom a právnom fungovaní spoločnosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Moja rodina

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ určiť typy spoločenstiev, v ktorých žije, ✓ uviesť typy spoločenských rolí, ktoré vo svojom živote zohráva/bude zohrávať, ✓ vysvetliť pomocou príkladov päť základných funkcií rodiny, ✓ charakterizovať základné znaky rodiny, ✓ porovnať rozdiely vo fungovaní harmonickej a rozvrátenej rodiny, ✓ uviesť na príkladoch fungovanie pravidiel v rodine, ✓ zostaviť rebríček práv a povinností detí v rodine, ✓ navrhnúť zoznam piatich práv a povinností rodičov v rodine, ✓ určiť vzťahy medzi členmi svojej širšej rodiny, ✓ uviesť na príkladoch fungovanie vzťahov medzi príbuznými, priateľmi, susedmi.	rodina, poslanie a funkcie rodiny vzťahy v rodine normy a pravidlá práva a povinnosti (detí a rodičov) medziľudské vzťahy viacgeneračné spolunažívanie príbuzní, priatelia, susedia

Moja trieda, moja škola

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vypracovať individuálny návrh práv a povinností žiaka v školskej triede/škole,	školská trieda triedna samospráva

✓ zdôvodniť vybrané práva a povinnosti žiaka zo školského poriadku,	školská samospráva mimovyučovacia činnosť
✓ vysvetliť na príkladoch pozitívne a negatívne vzory pre život v triede/v škole,	mimoškolská činnosť
✓ zdôvodniť úlohu a význam fungovania žiackej školskej rady,	
✓ vytvoriť prehľad mimovyučovacej A mimoškolskej činnosti/aktivity v škole, obci a okolí.	

Moja vlasť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:	občan
✓ zdôvodniť vlastnými slovami význam občianstva pre človeka,	obec
✓ vytvoriť na základe získaných informácií prezentáciu obce, mesta, regiónu,	región Slovenská republika
✓ predstaviť činnosť vybraných významných osobností obce/regiónu,	štátne symboly Európska únia
✓ prezentovať pozitívne tradície svojho regiónu,	
✓ vysvetliť spôsoby používania štátnych symbolov Slovenskej republiky,	
✓ rozlíšiť na príkladoch štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR,	
✓ prezentovať vyhl'adané základné informácie o vzniku, význame	

a základných inštitúciách EÚ.

Postavenie jednotlivca v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ simulovať v rolových hrách základné typy osobnosti podľa temperamentu, ✓ rozpoznať prejavy kladných a záporných charakterových vlastností konkrétneho človeka, ✓ porovnať rôzne spôsoby učenia sa, ✓ zhodnotiť prínos spolupráce a súťaženía v sociálnej skupine, ✓ rozpoznať pozície a roly jednotlivcov v sociálnych skupinách, ✓ identifikovať jednotlivé životné štýly, ✓ zdôvodniť svoj výber vhodných a nevhodných spôsobov trávenia voľného času.	osobnosť človeka socializácia jednotlivca sociálna komunikácia učenie sociálne skupiny sociálne vzťahy zdravý životný štýl

Sociálne vzťahy v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 7. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ analyzovať štruktúru spoločnosti podľa veku, pohlavia, náboženstva, vzdelania, národnosti, ✓ určiť hlavné príčiny sociálnych zmien v spoločnosti a ich	spoločnosť sociálne zmeny v spoločnosti sociálne a politické napätia – konflikty, vojny, extrémizmus tolerancia

dôsledky, ✓ uviest' príklady rozmanitosti kultúr v Slovenskej republike, ✓ rozpoznať prejavy šikanovania, extrémizmu, vandalizmu, ✓ vysvetliť príčiny rôznych konfliktov v spoločnosti, ✓ navrhnuť konkrétne formy pomoci pre zdravotne postihnutých a starých ľudí v okolí.	dobrovoľníctvo charitatívna činnosť
---	---

Štát a právo

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ analyzovať články Ústavy SR, týkajúce sa znakov štátu a štátnej moci, ✓ zhodnotiť význam Ústavy SR pre občana, ✓ vysvetliť na príkladoch vybraných štátov funkcie štátu, ✓ porovnať na príkladoch vybraných štátov rôzne formy vlády, ✓ zdôvodniť potrebu deľby štátnej moci, ✓ vystihnúť rozdiely medzi priamou a nepriamou demokraciou, ✓ rozlíšiť parlamentné, prezidentské a komunálne voľby, ✓ vytvoriť hierarchiu právnych predpisov, ✓ rozpoznať na príkladoch znaky protiprávneho konania.	Ústava Slovenskej republiky štát, jeho znaky a funkcie forma vlády deľba štátnej moci demokracia voľby právo právne normy právna spôsobilosť spôsobilosť na právne úkony trestná zodpovednosť prezumpcia nevin

Ľudské práva a slobody

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 8. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ orientovať sa v texte Druhej hlavy Ústavy SR a Dohovoru o právach dieťaťa, ✓ rozpoznať v konkrétnych situáciách prejavy diskriminácie, ✓ identifikovať rodové stereotypy v okolí a médiách, ✓ prezentovať výsledky samostatne nájdených príkladov najčastejšieho porušovania práv dieťaťa v rodine, škole, na Slovensku, vo svete.	ľudské práva a slobody predsudky diskriminácia práva dieťaťa Dohovor o právach dieťaťa

Voľba povolania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ zdôvodniť opodstatnenosť vzdelania a vzdelávania ako hodnoty, ✓ vytvoriť schému školského systému SR, ✓ orientovať sa pri výbere povolania v rôznych zdrojoch informácií, ✓ prezentovať plán budovania svojej kariéry.	vzdelanie ako hodnota voľba povolania spôsobilosť na povolanie profesijná orientácia

Ekonomický život v spoločnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ rozlíšiť pojmy ekonómia a ekonomika, ✓ konkretizovať na príkladoch spôsoby riešenie troch základných ekonomických otázok, ✓ uviesť základné rozdiely medzi trhovou, príkazovou a zmiešanou ekonomikou, ✓ demonštrovať vzťahy medzi kupujúcimi a predávajúcimi na trhu, ✓ simulovať postup pri reklamácií tovarov alebo služieb.	ekonómia a ekonomika základné ekonomické otázky typy ekonomík trh trhový mechanizmus základné formy podnikania spotreba spotrebiteľ ochrana spotrebiteľa

Finančná gramotnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 9. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ zostaviť modelový osobný/rodinný rozpočet, ✓ ilustrovať na príklade vybraný problém z oblasti finančnej gramotnosti, ✓ zhodnotiť mieru rizika pri využití služieb bankových a nebankových inštitúcií.	rozpočet finančné inštitúcie

Tabuľka:

<i>Tematický celok</i>	<i>Počet hodín</i>
<i>Moja rodina</i>	12
<i>Moja trieda, moja škola</i>	7
<i>Moja vlasť</i>	14